

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland, kriminallov for Grønland, lov for Grønland om pant og lov om ægteskabets retsvirkninger som sat i kraft for Grønland (Gennemførelse af dele af flerårsaftale for domstolene 2024-27)

(Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet) og Ligestilling

Begrundelse

Regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige indgik den 22. november 2023 en aftale om domstolenes økonomi 2024-2027.

Det fremgår af aftalen, at velfungerende domstole er en grundpille i retsstaten og i velfærdssamfundet. Internationale undersøgelser viser, at tilliden til domstolene er helt i top, og at effektiviteten er høj set i et europæisk perspektiv. Domstolene har imidlertid oplevet en markant stigning i sagsbehandlingstiden.

Aftalepartierne var således enige om, at det er en bunden opgave at vende udviklingen og rette op på den uholdbare situation ved domstolene. Med aftalen gennemføres et væsentligt løft af domstolene, der skal skabe ro og stabilitet om domstolenes økonomi og understøtte en flerårig indsats for at håndtere domstolenes udfordringer med stigende sagsbehandlingstid, mangel på retssalskapacitet og behov for styrket it-understøttelse.

Aftalepartierne var herunder enige om at iværksætte en række initiativer vedrørende domstolene i Grønland, som bl.a. skal understøtte en flerårig indsats for at håndtere domstolenes udfordringer med sagsophobning, lange sagsbehandlingstider og efterslæb i forhold til it-understøttelse. Der skal arbejdes for, at standarderne ved domstolene i Grønland følger standarden i Danmark, således at borgere og virksomheder i Grønland oplever det samme serviceniveau ved domstolene i Grønland som ved de danske domstole.

Lovforslaget har således til formål at gennemføre flere af de lovmæssige ændringer, som er nødvendige for at gennemføre initiativerne vedrørende Grønland, der indgår i flerårsaftale for domstolene 2024-2027 om domstolenes økonomi.

Normeringen af Grønlands Landsret

Et af initiativerne er at sikre flere personaleressourcer og uddannelse heraf ved Grønlands Domstole.

Ansættelse af yderligere kredsdommere, retssekretærer og tolke samt målrettet efter- og videreuddannelse af medarbejdere ved Grønlands Domstole kræver ikke lovændring og vil blive gennemført administrativt af Domstolsstyrelsen. Opnormering ved Grønlands Landsret af en souschefstilling til en landsdommerstilling indebærer derimod, at antallet af landsdommere ved Grønlands Landsret forhøjes fra én landsdommer til to landsdommere, og denne opnormering nødvendiggør en lovændring. Det foreslås på den baggrund at ændre

retsplejelovens § 7, stk. 1, således at Grønlands Landsret fremover vil bestå af 2 landsdommere, heraf 1 administrerende landsdommer.

Herudover er der en række konsekvensændringer i retsplejeloven, hvor der i dag står ”landsdommeren”, og fremadrettet skal stå enten ”landsdommerne” eller ”den administrerende landsdommer ved Grønlands Landsret”

Tilkaldedommere

Med henblik på at sikre en hurtig sagsafvikling, mens nye dommere rekrutteres og uddannes, foreslås det endvidere at give bedre mulighed for at tilkalde en pensioneret dommer til at virke som dommer ved et embede i en nærmere angiven periode.

Ordningen vil ikke give mulighed for, at en pensioneret dommer tilkaldes til at virke som dommer på et højere niveau end før pensioneringen. En pensioneret kredsdommer vil dermed kunne tilkaldes til at virke som dommer i en kredsret, mens en pensioneret dommer fra Retten i Grønland vil kunne tilkaldes til at virke som dommer i en kredsret eller ved Retten i Grønland, og en pensioneret landsdommer fra Grønlands Landsret vil kunne tilkaldes til at virke som dommer ved alle instanser i Grønland.

Ordningen vil omfatte pensionerede dommere fra hele riget, og en pensioneret dommer fra en dansk byret (eller fra Retten på Færøerne) vil således også kunne tilkaldes til at virke som dommer i en kredsret eller ved Retten i Grønland, mens en pensioneret landsdommer fra Danmark vil kunne tilkaldes til at virke som dommer ved alle instanser i Grønland.

Ordningen vil også omfatte pensionerede fuldmægtige ved Retten i Grønland eller Grønlands Landsret og pensionerede fuldmægtige ved domstolene i den øvrige del af riget. Disse vil i givet fald kunne tilkaldes til at virke som fuldmægtige ved Retten i Grønland eller Grønlands Landsret i en nærmere angiven periode.

Bistandsværgekoordinator

Når en person bliver dømt til foranstaltninger efter § 157, eksempelvis anbringelse i hospital eller institution, eller forvaring efter § 161 skal retten beskikke en bistandsværge til at bistå den dømte. Bistandsværgen skal bl.a. holde sig underrettet om den dømtes tilstand og sørge for, at opholdet og andre indgreb ikke udstrækkes længere end nødvendigt. Lovforslaget lægger op til at etablere en bistandsværgekoordinator i Grønland, der skal stå for uddannelse, antagelse og rådgivning af bistandsværgerne i Grønland.

Bistandsværgekoordinatoren vil således alene skulle varetage disse opgaver med hensyn til de bistandsværger, der antages i Grønland. Bistandsværgekoordinatoren vil derimod ikke skulle varetage opgaver med hensyn til de bistandsværger, der antages i Danmark.

Politidirektøren i Grønland antager efter indstilling fra de kommunale myndigheder et antal bistandsværger med bopæl i Grønland, mens Direktoratet for Kriminalforsorgen efter indstilling fra Det Grønlandske Hus i København (Kalaallit Illuutaat) antager et antal bistandsværger med bopæl i Danmark.

Bestemmelsen giver mulighed for, at justitsministeren kan delegere kompetencen til at antage bistandsværger til bistandsværgekoordinatoren. Bestemmelsen hjemler således delegation af denne kompetence til en privat person, der står uden for det administrative hierarki og ikke er underordnet justitsministeren.

Da der er en sådan sammenhæng mellem stillingerne som landsforsvarer og bistandsværgekoordinator, at det vil kunne give en synergieffekt, at hvervenerne varetages af den samme person, lægges der i bemærkningerne op til, at der ved den første antagelse af en bistandsværgekoordinator vil kunne lægge vægt på, at en ansøger til stillingen er landsforsvarer.

Digitalisering af tinglysningen i Grønland

Det har længe været et ønske fra Naalakkersuisut at digitalisere tinglysningen i Grønland. Forslaget indeholder således en bestemmelse om, at Retten i Grønland fortsat varetager tinglysning, men at registreringen understøttes digitalt af Tinglysningsretten i Danmark, der i forvejen forestår al tinglysning.

Der lægges op til, at lovforslaget træder i kraft den 1. marts 2025, men at ikrafttræden af bestemmelsen om digital tinglysning og ændring af lov om pant fastsættes af Justitsministeriet efter nærmere forhandling med Naalakkersuisut. I bemærkningerne fremgår det, at det ”skal ses i lyset af, at de it-systemer, der skal understøtte digital tinglysning i Grønland, skal udvikles, før digital tinglysning i Grønland bliver teknisk mulig. Der vil også være behov for at konvertere registreringerne i de nuværende manuelle tingbøger til digitale registreringer.”

Det betyder samtidig, at bestemmelsen ikke træder i kraft, før det har været forelagt for Naalakkersuisut, og i den forbindelse stiller Naalakkersuisut som krav, at systemet udvikles på grønlandsk, og at det ikke sættes i kraft, før dette er gennemført.

Det foreslås på den baggrund, at justitsministeren efter forhandling med Naalakkersuisut fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af lovens § 1, nr. 4, § 3 og § 4. Det indebærer, at de foreslåede regler i lovforslaget, som har til formål at danne det lovmæssige grundlag for digital tinglysning i Grønland, først vil træde i kraft, når det er afstemt mellem justitsministeren og Naalakkersuisut, og når initiativet dermed kan gennemføres på en måde, som Naalakkersuisut er indforstået med.

Der foreslås som udgangspunkt ingen ændringer i, hvilke rettigheder der kan registreres, eller i retsvirkningerne af registrering eller manglende registrering.

Da digitaliseringen indebærer, at pantebrev fremover vil være digitale, vil det dog fremover ikke være muligt at håndpantsette et ejerpantebrev. Det foreslås på den baggrund, at pantsætning af ejerpantebrev fremover vil skulle ske som underpantsætning, der skal registreres for at opnå beskyttelse mod aftaleerhververe i god tro og mod retsforfølgning. Er ejerpantebrevet registreret før ikrafttrædelsen af digital registrering, vil ejerpantebrevet i den forbindelse skulle konverteres til et digitalt pantebrev. Det foreslås i tilknytning hertil, at en håndpantsetning af et ejerpantebrev, der er foretaget før ikrafttrædelsen af digital registrering, skal bevare sin gyldighed i 5 år efter denne dato. Er der behov for at opretholde pantsætningen af ejerpantebrevet i længere tid, vil det være nødvendigt inden 5 år efter ikrafttrædelsen af digital registrering at konvertere ejerpantebrevet til et digitalt pantebrev og at konvertere håndpantsetningen til en underpantsætning, som registreres.

Digital kommunikation i retsplejen

Retsplejelovens § 128 a indeholder regler om digital kommunikation i kriminalsager.

Retsplejeloven indeholder imidlertid ikke regler om digital kommunikation i civile sager.

Det har således været Naalakkersuisuts ønske i prioriteringerne for 2023, at der skulle indsættes en bestemmelse om digital underskrift af juridiske dokumenter i retsplejeloven, ligesom forbrugerbeskyttelseslovgivningen bør opdateres med henblik på at tillade indgåelse af digitale aftaler mellem forbrugere og virksomheder.

Lovforslaget sikrer, at der er den fornødne hjemmel til at anvende digital kommunikation i retsplejen i Grønland, når de tekniske muligheder er til stede.

Andet

Justitsministeriet vil sammen med Naalakkersuisut vurdere, om yderligere ændringer, der foretages i den danske retsplejelov med henblik på at forenkle retsplejen som følge af forslag fra Rørdamudvalget og anbefalinger fra Retsplejerådet, også er relevante at gennemføre for Grønland med henblik på at frigive ressourcer til nedbringelse af sagsbehandlingstiderne mv. ved domstolene i Grønland. Denne del af aftalen indgår ikke i nærværende lovforslag, da det ikke tidsmæssigt har været muligt at færdiggøre.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til udkastet

Det er vigtigt for Naalakkersuisut, at standarderne ved de grønlandske domstole er på samme niveau som standarderne i Danmark, således at borgere og virksomheder i Grønland oplever det samme serviceniveau ved domstolene i Grønland som ved de danske domstole. Det gælder navnlig vedrørende det store efterslæb i forhold til it-understøttelse, der kendetegner domstolene i Grønland.

Naalakkersuisut er derfor tilfreds med, at der nu indføres et system med digital tinglysning og mulighed for digital signatur i den civile retspleje. En forudsætning for, at disse initiativer kan iværksættes, er imidlertid, at de tekniske muligheder er til stede, og Naalakkersuisut fastholder overfor rigsmyndighederne, at der skal skabes de økonomiske rammer for at udvikle det digitale tinglysningssystem i en grønlandsk version.

Herudover vil Naalakkersuisut fortsætte med at arbejde for, at de forslag til nedbringelse af sagsbehandlingstider ved domstolene, der foreslås i Rørdamudvalget, og som også vil kunne have en effekt på nedbringelse af sagsbehandlingstiderne i Grønland uden at gå på kompromis med retssikkerheden, hurtigst muligt vil blive forelagt for Inatsisartut.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget gennemfører initiativer i flerårsaftale for domstolene, hvor der vurderes at være implementeringsomkostninger på 10 mio. kr. i perioden fra 2024-2027, som kan henføres til digitalisering af tinglysningen, opnormering ved Grønlands Landsret og etablering af en bistandsværgekoordinator.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Som følge af indførelse af digital tinglysning vil der være administrative lettelser i form af kortere sagsbehandlingstid.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Som følge af indførelse af digital tinglysning vil der være administrative lettelser i form af kortere sagsbehandlingstid. Herudover bør det medføre kortere sagsbehandlingstid ved Grønlands Landsret, at der sker en opnormering.

Indførelse af en bistandsværgeskoordinator i Grønland vil give bedre mulighed for at få den rette bistand for de borgere, der bliver idømt en dom til psykiatrisk behandling eller anbringelse i forvaring.

Ligebehandlingsmæssige konsekvenser

Ingen.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget. Forslaget har været i høring fra den 2. juli til den 30. juli 2024.

Bilag

1. Resume af Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland, kriminallov for Grønland, lov for Grønland om pant og lov om ægteskabets retsvirkninger som sat i kraft for Grønland (Gennemførelse af dele af flerårsaftale for domstolene 2024-27)
2. Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til Lov om ændring af retsplejelov for Grønland, kriminallov for Grønland, lov for Grønland om pant og lov om ægteskabets retsvirkninger som sat i kraft for Grønland (Gennemførelse af dele af flerårsaftale for domstolene 2024-27)
3. Kommenteret høringsoversigt